कोणत्याही कंपनीचा अभ्यास कसा करायचा? (Step-by-Step Guide)

हा Guide शैक्षणिक उद्देशासाठी आहे. कोणत्याही शेअरमध्ये गुंतवणूक करण्यापूर्वी कंपनीचा मूलभूत (Fundamental) अभ्यास कसा करायचा हे सोप्या भाषेत समजावून सांगितले आहे.

1. कंपनीचा Business समजून घ्या

सर्वप्रथम कंपनी नेमकं काय करते हे समजून घ्या.
• कंपनी कोणते Product किंवा Service विकते?
• तिचे मुख्य ग्राहक कोण आहेत – सामान्य ग्राहक, उद्योग किंवा सरकार?
• कंपनी पैसे कसे कमावते (Business Model)?
• भविष्यात या उद्योगाची मागणी वाढू शकते का?

उदाहरण:
जर तुम्ही एखाद्या Paint कंपनीत गुंतवणूक करत असाल तर घरबांधणी, Real Estate आणि Infrastructure वाढल्यास त्या उद्योगालाही फायदा होऊ शकतो.

कुठे पाहाल?
• कंपनीची Website – About Us
• Annual Report – Business Overview
• Screener Business Description

2. Revenue आणि Profit

Revenue म्हणजे कंपनीची एकूण विक्री.
Profit म्हणजे सर्व खर्च वजा केल्यानंतर उरलेला नफा.

अभ्यास कसा कराल?
• मागील 5–10 वर्षांचा Revenue Graph पाहा.
• Profit सातत्याने वाढतो आहे का?
• अचानक मोठी घट झाली आहे का? त्यामागचं कारण शोधा.

उदाहरण:
Revenue दरवर्षी वाढतो पण Profit कमी होत असेल तर खर्च वाढत असल्याची शक्यता असू शकते.

3. Debt (कर्ज)

कंपनीवर जास्त कर्ज असल्यास व्याजाचा भार वाढू शकतो.

अभ्यास:
• Debt to Equity Ratio तपासा.
• त्याच उद्योगातील इतर कंपन्यांशी तुलना करा.
• कर्ज वर्षानुवर्षे कमी होत आहे का ते पाहा.

उदाहरण:
IT कंपन्यांमध्ये कमी Debt सामान्य असते, तर Infrastructure क्षेत्रात तुलनेने जास्त Debt असू शकते.

4. ROE आणि ROCE

ROE म्हणजे भागधारकांच्या पैशातून कंपनी किती नफा कमावते.
ROCE म्हणजे कंपनी उपलब्ध भांडवल किती कार्यक्षमतेने वापरते.

अभ्यास:
- मागील 5 वर्षांचे ROE/ROCE पाहा.
- सातत्याने चांगले आकडे सकारात्मक संकेत देऊ शकतात.

5. Promoter Holding

Promoter म्हणजे कंपनीचे संस्थापक किंवा प्रमुख मालक.

अभ्यास:
- Promoter Holding कमी होत आहे का?
- Promoter Shares Pledged आहेत का?

उदाहरण:
Holding स्थिर किंवा वाढत असेल तर तो एक सकारात्मक संकेत असू शकतो.

6. Quarterly Results

दर 3 महिन्यांनी कंपनी निकाल जाहीर करते.

तपासा:
- Sales
- Net Profit
- EPS
- Management Commentary

मागील काही Quarter ची तुलना करा.

7. Annual Report

Annual Report मध्ये Management कंपनीबद्दल सविस्तर माहिती देते.

नक्की वाचा:
- Chairman's Message
- Management Discussion & Analysis
- Risk Factors
- Financial Statements

उदाहरण:
Management वारंवार नवीन Expansion बद्दल बोलत असेल तर त्याची अंमलबजावणी पुढील वर्षांत होते का ते पाहा.

8. Competition

Peer Comparison करा.

तपासा:
• Market Share
• Profit Margin
• ROE
• Debt
• Valuation

फक्त एक कंपनी न पाहता तिच्या प्रतिस्पर्ध्यांशी तुलना करा.

9. Valuation

चांगली कंपनी असली तरी खूप महाग किंमतीत खरेदी करणे योग्यच असेल असे नाही.

P/E Ratio, P/B Ratio आणि Industry Average यांची तुलना करा.
Valuation पाहताना कंपनीची Growth देखील विचारात घ्या.

महत्त्वाच्या Websites

Website	कशासाठी?	काय पाहायचं?
NSE India	Official Filings	Results, Corporate Announcements
BSE India	Exchange Data	Shareholding, Filings
Screener.in	Fundamental Analysis	Revenue, Profit, ROE, ROCE, Debt
Trendlyne	Ratios & Estimates	Peer Comparison
Moneycontrol	News & Financials	Latest News, Results
Ticker by Finology	Quick Analysis	Financial Ratios

Final Checklist

- ☐ Business समजला
- ☐ Revenue व Profit तपासले
- ☐ Debt तपासले
- ☐ ROE/ROCE पाहिले
- ☐ Promoter Holding तपासली
- ☐ Quarterly Results वाचले
- ☐ Annual Report पाहिली
- ☐ Competition Compare केली
- ☐ Valuation तपासले
- ☐ स्वतःचा अभ्यास करूनच निर्णय घेतला

टीप: हा Guide केवळ शिक्षणासाठी आहे. गुंतवणूक करण्यापूर्वी स्वतःचा अभ्यास करा किंवा SEBI-नोंदणीकृत Investment Adviser चा सल्ला घ्या.